

ובניו בחיי החומר להם לפי הטף בעת שג"כ כל הארץ באו למצרים לשבוע, והיה נבלע בין האומות,⁹ וידע שבועים לשון¹⁰, שהוא מורה על הצדדים שיש יחשי שיוון בין ישראל לעמים כולם, ומ"מ ידע כח קדושתו, ודקא ע"י זה היתרון אין עשו נופל כ"א ביד בניה של רחל¹¹, כענין מיניה וביי אבא נזיל ביה בוגא¹², ויהודה מיוחד לכח ישראל המיוחד, "ויהיה יהודה לקדשו"¹³, ועל אחל יוסף נאמר "אהל שיפן פאפא"¹⁴, והנה תכלית בחירת מלכות ב"ד היה שיהיו ב' הכחות נכללים כאחד, ולא די שלא יהיו סותרים זה את זה כ"א עוד עוזרים זל"ז, ואמר ז"ל במדרש¹⁵ שנאמר בדרך אדמוני, כמו שנאמר בעשן, אלא שנוסף בו וטוב עינים, ומדעת סנהדרין הורג. קיבוץ הגבורה החומרית וכל התל"י בה, לתקוף עם וממלכה גדולה ואדירה רבתי בונים, עם העילוי הרוחני היותר מרומם וקדוש, וללא שגרמו עונות, וישראל מאסו במלכות ב"ד עד שנחלקה האומה, עשרת השבטים שאפרים שהוא כח יוסף בפ"ע, ויהודה בפ"ע, היה הכל מאחד בכח אחד ע"י עץ יהודה¹⁶ שהיה כולל ג"כ כחו של יוסף, "ידבר עמים תחתיו ולאומים תחת רגליו ופחדו לנו את נחלתנו את נאון יעקב אשר אהב פלח"¹⁷, וע"י קיבוץ ב' הכחות יחדיו היו שניהם מתעלים, הכח החמרי היה מתעורר ומתקדש מצד קרבנו אל הקדושה המיוחדת לישראל, הכח הרוחני היה מתחזק ומתאמץ בכח הים מלא ואדיר כדי לגלות הודו ותפארתו על ישראל, עד שקרני הודו היו מאירים ג"כ על העולם כולו, וכמו שיהיה לע"ל, "ויהיה שוריש ישי אשר עומד לנס עמים אליו נויום וירושן ויהיה מנוחתו כפר"¹⁷, לא מלחמה בין שני כחות מתנגדים כ"א מנוחה שלמה, שהוא הכבוד היותר עליון ונשא. אמנם, ערונותינו הטו אלה¹⁸, "שנחלקה מלכות בית דוד וכל אחד מן הכחות השנים, שהיו ראויים להתאחד דקא, התחיל להתפחת בפ"ע, כאילו דבר אין לו עם השונה, ומה יצא מה יצא, להפסד כל"ל לשני הענינים בטה"ר, אפרים, שנוסד ע"י ירבעם, שהופקד מחלה על סכל בית יוסף, מפני כשרונו המעשי, "וירא שלמה את הנער העליונה המיוחדת לישראל, "ואותי השלכת אחרי גור"¹⁹, ומה יצא ממקורו הממאיר, חטא ע"י שגרם להתפתחות הנטיה של השווי שיש בישראל לעמים לצד הרע והגרעון, עד מדת "אפרים פעמים הוא יתפולל אפרים היה עונה פלי הפופה"²⁰, ויהודה בחסור לו הצד המשוחרר בחומריותו, היה צריך להשלמה רוחנית גדולה ואדירה, שתפסיק להמציא ג"כ את הצד החסר החמרי, וכיון שלא עלה למעלה זו נתבונן הכח הרוחני ג"כ עד שלא החזיק מעמד ויפשל גם יהודה עמם²¹, וי"ל שגם ויפליעילום אל יי למרות ענין פפורי²², והנה גם אחרי הפירוד, אם היו עכ"פ מתאחדים לדעת שכל אחד יסגל לו את נטייתו הפרטית, אבל באופן שיקבלו זה מזה את הצדדים הטובים, ויהודה יקבל מאפרים את הדרכים והנטיית המורכבת בו לשכלל האומה בתוקף חומריותה ואנושיותה הכללית, ואפרים יקבל מיהודה את

10⁹ סוטה לו. 11 בראשית רבה פר' עג, ו. 12 סנהדרין לוט: 13 תהלים קד.
14 תהלים עח. 15 בראשית רבה פר' סג, ת. 16 יחזקאל לו.
16* תהלים מז. 17 ישעיה יא. 17* ע' רמיה ה. 18 מלכים א. יא.
19 מלכים א. ד. 20 חושע ז. 21 חושע ה. 22 ישעיה ג.

המספד בירושלים

בפסירת הד"ר בנימין זאב הרצל ז"ל, כי תמוז תרס"ד

"כיום ההוא נדל המספד פרושלים כמספד הרדיומון פפקעת מנהרין¹. חז"ל אמרו שינתנו ב"ע חרגם בריאם ונדועזה א"י ד"מ פרסה על ח"פ. משום דאית מילי דלא מפרשו, והיינו האי קרא, דאמר רב יוסף דאלמלא חרגומי לא ידע מאי הוא, ואמרו שעמד יונבי"ע על רגליו ואמר אני שגליתי סתריך לבני אדם, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא, אלא שלא חרבה מחלוקת בישראל².

וצריך להבין מהו גודל ההסתר שיש בפסוק זה, שגילה חרגומי "כמספד אחאב דקטל יהיה הדרדמון, וכמספד יאשיהו דקטל יהיה פריה חגריא בבקעת מגיד", ולמה היה זה סיג שלא ירבה מחלוקת בישראל, ומה יחש הוא לענין הסתרים המיוחסים לשים יחבד.

והנה חז"ל אמרו³ שהספד זה היה על משיח בן יוסף שנהרג, וצריך להבין ככלל למה אנו צריכים לשני משיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והרי התכלית המסוון הוא שנשיא אחד יהיה לכולם, ודוד עפרי נשיא להם לעולם⁴. אמנם כשם שיצר הש"ת באדם הגוף והנשמה, ולעומתם הכוחות הנטוים לחזוק קיום הגוף על מכונו לשכללו ולפתחו, וכן הכוחות המחזיקים כח הנשמה הרוחנית ומעודדים ומשכללים אותה, ותכלית השלמות הוא שיהיה הגוף חזק ואמץ ומפותח כראוי, והנשמה בראיה חזקה ונשוכחללת, מושכת אחריה כחה האדיר אה כל כוחות הגוף האומצים החזקים, לתכלית השכל הטוב והטהור, חפץ העליון ב"ה בעולם, כן הכין בישראל ביחוד שני אלה הכוחות, הכח המקביל לערך הגוף האנושי, השוקק לטובת האומה במעמדה ושכלולה החומרית, שהוא הבסיס הנכון לכל תכניות הגדולות והקדושות שישאל מעצמינו בהן, להיות עם קדוש לד' אלהי ישראל. ולהיות גוי אחד פאריק⁵ לאור גויים⁶, והצד השני עצם הכח לשכלל הרוחניות בעצמה. וההבדל שבניהם, שלחצו הראשון יש דוגמא בין כל עמי הארץ לישראל, כמו שאנו שרים להם בנפשיה כאשר האדם שור כח החיים שבו לאחד הבעית, והצד השני הוא הענין המתמיד לישראל עצמם, שע"ז נאמר "וי פדי נחמתי⁷, ופגויים לא יהושפט"⁸, מצד תורת ד' והקדושה העליונה המיוחדת לישראל עם קדוש.

והנה מתחילה חוכנו ב' הכחות הכלליות בשני השבטים שהוכנו למלך בישראל, אפרים ויהודה, שהוא כלל יוסף ויהודה, וכמו בתחילה מעשי אבות סימן לבנים יוסף היה המשכיל, ששלח אותו אלקים לפליטה גדולה להחיות עם רב, והיה את יעקב

1 זכריה י"ב י"א. 2 מגילה ג. 3 סוטה נב. 4 ע' יחזקאל לו.
5 שמואל ב' ז; יחזקאל לו. 6 ישעיה מב; מט. 7 דברים לב. 8 במדבר כג.

הצורה הפרטית הישראלית בהתגברת אינו בולט בו כ"כ, א"א לו להתאים, ע"כ עתיד משיח ב"י להיות נהרג. אמנם כשיהרג יכירו הכל העיוות, שאמנם לא היה הדור ראוי להכיר הערך של הנטיה להתגברת כוללת איד לקבל ממנה רק הטוב, ואת הטוב באמת לקבל, ולשעברת לתוקף הצד העליון שבשערת ישראל, למשיחות ב"ד, יוספדי עליו כמספר על הודיה, והמר עליו כמספר על הפסוק²⁸, המספר הוא ההתאגדות לשערת הממונה מדאב, המכניס קודר ואוש בלב דומה כמספר על הודיה שאין תקנה נשקפת להבנות עוד, כמו הורים זקנים שאבדו את בנם יורם, ל"ע. אמנם המרידות היא באה כבר בסיוע השכל המתבונן את ערך המצב, השכל ישכיל, כי אמנם כוח האומה בכללה מוציא מכללה נשמת המשיחין, ע"כ אמנם במרידות אבירת הכבוד, המודמן לרוב אצל הורים צעירים שלא חונכו בדעת גידול בנין, ומחסרון הכרה לא שמרם כראוי ממוחלה, וע"כ מתן, כן האומה מתבוננת כי לא תכירה את ערך הנטיה של ההשתלשלות הכללית איד להשתמש בה בתור דבר גדול, המצטרף ומסתעף ליסוד התכלית העליון, שעמו הייתה התעוררה האומה מתמלאת, וממילא בוללת, שכן הכוחות הם באמת נפרדים זה מזה, עד שמי שנוחלץ והגביר את הצד הכללי באומה נעשה בערה²⁹ צר ואויב לחוריה ולקיום המצוות, וכל דרכי הקדושה המיוחדים לסגולה ישראל הפרטית, וכן מי ששם מגמתו ליסוד ההתחדות הישראלית נעשה ע"י זה עצמו מנגד ומפריע לכל תקון חומרי כללי, שע"י נעבר מזה נעשה פריצים, ומעבר מזה מתגלה חולשה ועצבות ודכאות לב. אמנם אחרי הנסיון האחרון של סיבת מניעת הקיום של משיח ב"י, יתבוננו הכל שבאמת אין כאן כחות מתגודות, ושראוי להכניס הכל בחוברת אחת ולסדר דרכי האומה, באופן שכל שכלל כללי יהיה בסיס לשכלול הישראלי המיוחד, ותהיה ההכרה בחסרון ההתאגדות משני הצדדים בין מן הנטיס אחרי החומריות והכלליות, בין המתנטיס אחרי הפרטיות והפרטיות. ע"כ יהיה המספר גדול מכל הצדדים, שיכירו שיש טעות בסיס הנטיס שהן בנות להיות מתאחדים, וכ"כ גרמו קלקולים בנטותם לפירות, לחבל איש מעשה רעוה. והנה התכונה של החבה הלאומית נתגלתה כאחאב שחשב מאד את ישראל, ואחו מעשה אבותיו עמרי שהוסיף עיר אחת בא"י³⁰, וי'דושי רשומות אמר כולם באים לחיי העדות³¹, לי גלעד³², זה אחאב שנפל בגלעד³³, שד"י מעמדי פנים במלחמה, גם אחר שנתנו בו החצים, כדי שלא להביע את ישראל³⁴, אומץ רוח כוח בא מאהבה ונפילה, גם כיכד את התורה³⁵ מפני שעכ"פ ככד האומה עכ"פ כלפי חוץ, לפני בן הדד, ועכ"י לא הכיר ערכה של תורה וקדושת משיחית המיוחדת שבה כל יתרונם של ישראל. ע"כ הלך בדרכי איובל ובחוקות המועצות של גויי הארץ לפי המדה שהיתה שולטת אז ברוח הזמן. לעומת זה יאשיהו הגביר את הצד הרוחני עד אין דומה בכל המלכים כעדות הכתוב, "וכפחות לא היה לפני מלך אשר שב אל ה' לפני נפול נפשו³⁶ מאורד³⁷", עד שלא רצה כלל להיות יחס ישראל עם אר"ה, ובוז ויתר ע"ד ירמיהו הגביר שצוה מפני ד' להגיד לעבדו בא"י

28 וברית יב. 29 סנהדרין קב. 30 שם קד. 31 מועד-קטן כח. 32 סנהדרין קב. 33 מלכים ב. כג.

הכה העליון המיוחד לישראל בדרכי קדושה, מתורה ומדות קדושות והכשרה לגבורה ורה"ק למיחדים לוה, היה המחקר הולך ומתרחב. אלא שכיון שנתחלקו חלקים ממלכות, וע"י ההשפעה המיוחדת הלא הדבר מחוייב שהצד הגובר יהיה לו המצב העליון הרוחני המיוחד לישראל, שהוא הנשמה המאחדת ומחיה את הגוף, וזה לא רצה ירבעם, ע"כ הייתה התכנית הפנימית של ציור אפסרות ההתאחדות עם המניעה מצד חפץ ההנהגות שלא במשפט, מה שאמר חז"ל³⁸ שתפסו הקב"ה לירבעם בבגדו וא"ל חזור בד ואני ואחתי וכן ישי נטייל בג"ע, יחדיו תשכלל את האומה הישראלית להביאה לתכליתה להיות לעם לד' אלהי ישראל להיות ג"כ ראוייה להיות לארץ גויים, שהצדדים השונים לכל האדם אשר ע"פ האדמה ג"כ ראויים להכנס בבנין. אמנם על שאלת מ"י בראש"י מוכרחת התשובה לבא "כן ישי בראש"י, כי מבבלעדי הכרת השליטה העליונה של הצד הרוחני, יפי חלק ד' עמו, יקפץ חבל נחלתו³⁹, או אפסר כל העושה לישראל, חלקיה, והנה המעט מכל העמים, וראויים יותר מכלם להרם וכליון, חלקיה, אבל שרירות חלב גרמה שאמר "א"ה לא בעינא⁴⁰", ומהו במשכה השלישית של צדוהיות של ישראל ופניוהם, ותכלית מרוק הגלות עד עת קץ. ע"כ עומד בכל משרד זמן הגלות המצב הכללי של האומה בדרך בינוני של אלה שני תכונות, שלפעמים מתגלה נטיה לחזק הלאומי החומרי יותר הצרכים האנושיים הכורלים, שגובע בעיקרו מיסוד הנטיה המיוחדת ליוסף ואפסים, ולפעמים מנוגעת הנטיה הרוחנית לקיומה של תורה והפרחת הצד הרוחני המיוחד לישראל, להרים קרן ביראת ד', באהבתו, ובאהבה של תורה ודרכיה. ובאשר שישנו פולחן וברקע פארץ נפרד נצמיתו לפי שאול⁴¹, והנה המאחד המקיף את פועלי הנטיה ליסוד אחד, להיות משפיעים ומשפיעים ביחד כ"א לפי ערכו, ולאחר התנהגות בהגדרת הצד הרוחני, באופן שהוא ידחה המחזק והנותן חיים לכל יתר החלקים, כמות חיי הנשמה המחיה את הגוף לכל חלקיו, ובאשר אי אפשר לאומתנו שתבוא להעדרתה הרוממה לשא באזון עז שם ד' הנקרא עליה כ"א בהשתלשלה בתכלית ההכשר בשני חלקיה, תכללי, חלק יוסף, והפרטי, חלק יהודה, מלכות בית דוד, שמתחזק כחו הפרטי כולל הוא ג"כ את הצד הכללי, וא"מחויי ע"י יוסף עזיזים⁴², הנה מתעצרים באומה כחות לכל צד, וכמו שהכחות המגבירות את הרוחניות הם מכשירים למדת משיח בן דוד, שהתעוררה התכלית היא עיקר ויסודו, כי באמת מרכז החיים הוא ההתעלות הרוחנית, אלא שא"א שתהיה הרוחניות מפותחת כראוי אם לא יהיו שלמים עמה כל הקנינים החמריים הנדרשים לאומה שלמה ומשוללת, כן ההנהגות לבקש חזק לאומי, חומרי, יותר מכשירי החיים הכלליים הם הכשרת משיח בן יוסף. וכשהם משתמשים בעסבוביציא מצד הולות ומקיצר הדעות ופניור הכוחות, הם חובלי משיח⁴³, הכוללים חבלי שני משחיתים, "אשר חרפו אויביו ד', אשר חרפו עקבות משיחיו⁴⁴", שתי העקבות של תרין משיחיו. והנה, פעולת משיח ב"י, שתהיה ההכשרה הכוללת, אע"פ שוראי חזיה עם זה ממלאת בדעת ויראת ד' שנמצאת הרבה ג"כ, להכלית הכשרת כלל האנושיות, מ"מ כיון שהיסוד העיקרי המורכב באיכותו, שהוא התחדות

23 סנהדרין קב. 24 דברים לב. 25 סנהדרין שם. 26 חתלים קמא. 27 חתלים פט.

ושאפשר להם להיות נמצאים, יהיו בכל מקום, ועם עו החיים יהיו מוסבים אל הטוב, ואז נהיה מוכשרים לחפץ העליון להיות "עשרת המצוות ביד", ויגדוף מלפני פפה אלקים"³⁷.

ורב יוסף עצמו, שאמר שעמד על מקרא זה ע"י תרגומו, קבל ע"י לראות בתכלי משיח³⁸, תחת אשר אחריים מתכבדי ישראל אמר "יהי ולא אומנינה" בתגבורת החבילים הרוחניים, שבהכרח יבואו בתגבורת התביעות לבצר את החומרות שנשובה הרבה במשך הגלות, שעיקרו בא לחזק ולהציל את הרוחניות, "לפלא הפשע ולהתם המאות"³⁹, ע"כ אמר "יהי ואזכי דאזכי בטולא דכופתא דמריה". "חמריה" — הנטיה לענייני החומר האומי הוא ג"כ מחשיך ומונע, לפי המצב הנחוג, את ההתעלות הרוחנית. אמנם אם לא היתה הנטיה יוצאת בעוף גדול, עד כדי להתפשט בנטיה חומרית יחידה ובלתי הגונה כלל לישראל, היתה נח לקבלה, ואם לא הנטיה הקיצונית, לא היתה רוח התורה מציק לה, ולא היתה יוצאת התנגדות תצפנית על יסודה של תורה, לבקש לסמות עינו של עולם. אבל הכופתא, הנטיות הגסות שהיו חרפה האדם גם בא"י, הם גורמות לעשות טולא להחשיך את המאורות הצחות השכליות הנובעים ממקורה של תורה. אמנם החזק ר"י שסוף כל אלה הוא להכניע מאורה של תורה ודעת אלקים, ע"כ יתבי בטולא דכופתא דמריה, ובעצם חושך הצל, השית כלל צילו בתוך צהרים⁴⁰, ידליק הוא נר מצוה ואור תורה, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ויהפך ג"כ הרע לטוב, והקללה לברכה. ע"כ אמר בזה בראשית ד"ב מתכתבא אשר בתיכלא דמשיחא אמר, מאן דלא הפיך מריא למתיקא וחשובא לנהורא לא ייתי הנא"⁴¹, כי יסוד הכשר דורו של משיח הוא להשתמש בכל הכחות היותר גסות לצד הטוב והקדושה היחידית שנמתקו בה ישראל.

(סיני כרך מ"ז)

- 37 ישעיה סב.
38 סנהדרין צח :
39 דניאל ט.
40 ע"פ ישעיה סט, ג.
41 ע"י זתר ח"א ד.

את חיל מצרים. ע"כ באחאב ויאשיהו התכנסו ב' הנקודות, של יוסף ושל יהודה, כח משיח ב"י ובי"ד. ע"כ בהסרת העיות הבא מחסרון הכנה האומה שלא תשתמש בכוחותיה המתגלים ביחידה הסגולה לטובה כראוי, לעת קץ הכיר כי היה אפשר לאחד תכלית רחוקה בפועל, כן תהיה קרבתו ויקרין זה לזה, ויכשל במספר אהב ויאשיהו גם יחד, לתן לקח להבא לאחד את הכחות, להשכיל להעמידים במערכה הגונה המביאה לטובה כללית. והנה באמת כ"ז הפירוד, שהאומה אינה מוכשרת לאחד הכחות, וכ"א מחליש את חברו, הנהגה הולכת שאין כל נפש מוגלת לקבל כ"א-א נטיה אחת, ע"כ לפעמים יבא הפסד מוסרי או מדעי אם נעמול להכניס ב' הנטיית בבח אחת. אבל ההתפחדות העמוקה, הלא היא שורש המחלוקת בישראל, ע"כ אע"פ שהנביא דבר ברמז, מ"מ חרג יונתן ב"ע וגילה הדבר יותר, ועי"ז נודעוהו א"י ת"ש על ח' פרסה, כי כ"ז שלא הוכשר הדור להשוות הנטיות ולכוללם, לכבוד ב"א עשיית כ"א שלא ירבה מחלוקת בישראל, והפחת השכיל יכשיר הדעות

לבקש עצות אחרות ללכת בעקבות שתי ההכנות, ששתיהן נחוצות.

והנה, בתוך עקבא דמשיח ב"י, נתגלה חזיון הציונות בדרגת, הנוטה לצד הכללי ביותר, ומצד חסרון הכשרות אין הכחות מהאחדים, להשכיל מעבר מזה אין שההכשר הכללי לישראל אינו כ"א בסיס ליסודו המיוחד, וע"כ צריך שתהיה הנהגה מכוונת לתכלית ההתעלות המיוחדת, ולהיות מושפעת הרבה מהמטולה של יחידה חזון צדיקים והכפי תורה, ולעומת זה ההכרה שהחפץ לחזקם של ישראל והתעוררותם בתוך אומה חיה, עם כל צרכיה החומריים, שהוא דבר נכון כשמצטרף לכל התכונה הראויה, גרמה עד כה שלא תצליחה במעשיה, עד שחסרון ההצלחה גרם לסכסוך דעות וריב אחים, שהלכו בדרך מסוכנה כזאת עד שהנהגה הראשי נפל חלל מעצור רעה ויגון. ע"כ ראוי לנו לשים אל לב להשתדל לנטות ההתאחדות של עץ יוסף ועץ יהודה, לשמח בהתעוררות חפץ החיים הבריאים החומריים המפעם בכלל באומה, ולדעת שההכונה הזאת אינה תכליתם של ישראל, כי אם הכשר הגון כשיגדל ע"פ דרכו, וכשיאנו מתנהל למטרת ההכנה לצד הרוחני והשאיפה אליו, הלא ערכו נחשב כעוד מלכות אפרים שנעשו "עונה פלי המפרה", מפני שעזבו "מקור מים חיים"³⁴ וימצאיים קראו אשר הולפ"³⁵. ע"כ תהיה תועלת המדיניות שראוי ג"כ למי שנוכל להשבו בתוך עקבא למשיח בן יוסף, מצד השפעתו על החפץ הגדול הכללי של תחית האומה במונח החומרי והכללי, מ"מ אם לא היה כח זה נעזב, לא מצד התגברות ההפקרות ושנאת המורה בעוה"ר, עד שמתגורשים יראי ד' וחושבי שמו מנחלת התנועה, ולעומת זה מחסרון אומץ הלב לבקש שכל כח שהוא מצד עצמו טוב יתחזק, ואם חסר לו השלמות הרוחנית, עלינו להשתדל על התרבות אור הדעת ויראת ד' במעלה רמה, עד שיוכל לכבוש ביותר כח חיים אדיר ולהבנות ממנו, אז יתקיים בנו מקרא שכתוב "ונתתי פניו משועה לישראל תפארת"³⁶ כי הכנת התשובה הלא צריכה להיות מצדנו, ואין התשובה מתקיימת באמת, כ"א כשהכחות המצויות באומה

- 34 ירמיה ב.
35 הושע ז.
36 ישעיה מז.